

การพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศที่เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริง

The Development of Basic Thai Language Curriculum for Foreigner

Focus on Authentic Learning

วิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา (Wirat Wongpinunwatana)* ดร.ทัศนีย์ บุญเต็ม (Dr.Tassanee Bunterm)**
 ดร.สุจิตต์ เพียรชอบ (Dr.Sucharit Phienchop)*** ดร.ไพศาล สุวรรณน้อย (Dr.Paisan Suwananoy)****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศที่เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริง และศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนเมื่อเรียนจบหลักสูตร โดยดำเนินการวิจัย 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การจัดทำโครงร่างหลักสูตร การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และระยะที่ 2 การศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนเมื่อเรียนจบหลักสูตร โดยใช้รูปแบบการทดลอง One Group Pretest-Posttest Design วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยร้อยละและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยนี้ทำให้ได้หลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศที่เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่มีคุณภาพ โดยผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนดไว้คือร้อยละ 60

ABSTRACT

The objectives of this research were to develop a basic Thai language curriculum for foreigners, based the authentic learning approach, and to study learner's achievement in Thai language daily usage after they completed the language program. The research was conducted in 2 phases. The first phase, the curriculum development : fundamental data investigation, the designing curriculum construction and the curriculum quality test. The second phase of the research was devoted to the implementation of curriculum, and the study of its competency. By employing One Group Pretest-Posttest Design. Percentage and content analysis were used in the data analysis. Upon completion of the research process, the Basic Thai Language for Foreigners curriculum focused on an authentic learning approach has been developed. Learning Achievement's Score was analyzed by comparing with the created benchmark. It indicates that the achievement scores of the learners are higher than the standard curriculum benchmark (60%).

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ การเรียนรู้ตามสภาพจริง

Key Words : Curriculum Development, Basic Thai Language for Foreigner Curriculum, Authentic Learning

*ดุชนันท์พัฒน์ หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

***ศาสตราจารย์ ข้าราชการบำนาญ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

****ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีชาวต่างประเทศที่มาพำนักอาศัยอยู่ จึงจำเป็นต้องมีการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อใช้ในการสื่อสารระหว่างกัน (นิรนาท, 2541) การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของคนต่างเชื้อชาติ ภาษา และวัฒนธรรมมีวัตถุประสงค์เพื่อสื่อสารทำความเข้าใจกัน ทำให้บทบาทของการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้รับความสนใจและความสำคัญมากยิ่งขึ้น (ประภาพรณ, 2543) เพราะ “มนุษย์มีความจำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาอื่นเพื่อจุดประสงค์ในการติดต่อทางการค้า การเมือง ศิลปวัฒนธรรม และอื่น ๆ” (อรุณี, 2532) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า “ในสังคมต่างเชื้อชาติ ต่างภาษา มนุษย์ยังสามารถติดต่อสื่อสารกันได้โดยใช้ภาษาใดภาษาหนึ่งเป็นสื่อกลาง ดังนั้นความสามารถในการใช้ภาษาอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากภาษาแม่ของตน โดยเฉพาะภาษาของประเทศซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยจึงเป็นสิ่งจำเป็น เช่น การอยู่ในประเทศไทยของชาวต่างชาติ ชาวต่างชาติก็ต้องเรียนรู้ภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในสังคมไทย” (วิภาศรี, 2537)

ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ชาวต่างประเทศเป็นภาระหลักด้านหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐบาลและเอกชน เพราะในยุกระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ประเทศต่าง ๆ ตื่นตัวที่จะเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมของประเทศคู่ค้ามากขึ้น การศึกษาภาษาและวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ จึงมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าศาสตร์ด้านอื่น ๆ แต่การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศยังประสบปัญหาและมีความหลากหลายไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันโดยเฉพาะเรื่องหลักสูตรที่มีความแตกต่างกัน การจัดทำหลักสูตรภาษาไทยให้แก่ชาวต่างประเทศที่แตกต่างกันมากทั้งด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผล และระยะเวลาเรียน สถาบันบางแห่งไม่ได้กำหนดรายละเอียดหรือโครงสร้างของหลักสูตรไว้อย่างชัดเจน เพราะมีความยืดหยุ่นตามความต้องการของผู้เรียนจำนวนผู้สอน

คำตอบแทนในการสอน และระยะเวลาเรียน ทำให้ประสบปัญหาในการนำหลักสูตรไปใช้ โดยผู้สอนคัดเลือกเนื้อหาตามความถนัด หรือตามความเข้าใจของผู้สอนที่คิดว่าผู้เรียนควรจะรู้หรือกำหนดเนื้อหาตามความต้องการของผู้เรียน อีกทั้งปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ผู้สอนไม่เข้าใจกระบวนการเรียนการสอน วิธีสอนไม่น่าสนใจ และผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในด้านหลักสูตรและการสอน ตลอดจนการจัดบรรยากาศในการเรียนการสอนที่ไม่เอื้ออำนวย และการเรียนการสอนไม่ตอบสนองต่อการใช้ภาษาไทยในสถานการณ์จริง เพราะเป็นการเรียนหลักและไวยากรณ์หรือระดับภาษาที่เป็นทางการมากกว่าเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “การสร้างแบบเรียนการเขียนภาษาไทยสำหรับนักศึกษาเกาหลีในสถาบันอุดมศึกษา” (ฮันนู, 2532) พบว่า ตำราเรียนที่ใช้เรียนนั้นละเอียดลึกซึ้งมากเกินไป ไม่เหมาะสมกับผู้เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง เนื้อหาในบทเรียนไม่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน และสิ่งที่อยู่ในสังคมของผู้เรียนนัก และภาษาที่ใช้ยังไม่เหมาะสมกับพื้นความรู้ของผู้เรียน

การพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศที่เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริงโดยกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้จึงน่าจะเป็นแนวทางหนึ่งในการวางรากฐานการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ชาวต่างประเทศ เนื่องจากผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายในการเรียนภาษาไทยที่แตกต่างกัน เข้ามาศึกษาในสถาบันการศึกษาของไทยที่แตกต่างกันทั้งด้านภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม ผู้เรียนมีวัย เพศ และความสนใจ ภูมิหลัง เชื้อชาติ และมาจากประเทศที่แตกต่างกัน ผู้สอนจึงจำเป็นต้องคัดเนื้อหาสาระ การสอน และบูรณาการความรู้ด้านไทยศึกษาและวัฒนธรรมไทยในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป (สมพงษ์, 2545) การพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศจึงควรเน้นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นแนวสำคัญโดยผู้สอนเลือกสถานการณ์ที่ผู้เรียนจะพบในชีวิตประจำวันหรือในสถานการณ์จริง (ปรียา, 2545)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะนี้ถือเป็นการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ ใช้กระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยผ่านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมที่ใช้ความคิด ลงมือปฏิบัติจริง และสะท้อนความคิดจนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ภายใต้ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อและส่งเสริมให้เกิดการสร้างความรู้ที่พรั่งพร้อมไปด้วยข้อมูล เพราะ “การเรียนรู้จะมีผลเมื่อผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมได้” (Shuell, 1988) การเรียนรู้เป็นกระบวนการปฏิบัติต่อกันกับโลกภายนอกและมีการวิเคราะห์อย่างต่อเนื่องประกอบกับตีความกับสิ่งเร้าใหม่และสัมพันธ์กับโลกรอบตัว ผู้เรียนจะเรียนได้ดีที่สุดเมื่อให้ออกาสในการเชื่อมโยงความเป็นจริง และสิ่งที่ปรากฏในสถานการณ์โลกแห่งความเป็นจริง (Sang Kyeom Hwang, 2004) การเรียนรู้ตามสภาพจริงจึงเป็นกิจกรรมที่มีความต่อเนื่อง มีความหมาย และมีจุดมุ่งหมาย เมื่อกิจกรรมในชั้นเรียนมีความสัมพันธ์กับโลกแห่งความเป็นจริง ผู้เรียนได้รับความพอใจในการเรียนที่มีคุณค่า (Brown, Collins, and Duguid, 1989)

ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศที่เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริงโดยการให้ผู้เรียนเข้าไปเผชิญสภาพการณ์จริงปัญหาจริงในบริบทจริง และร่วมกันศึกษาเรียนรู้ แสวงหาความรู้ ข้อมูล และวิธีการต่าง ๆ เพื่อที่จะเรียนรู้ภาษาในสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับโลกแห่งความเป็นจริงมากที่สุด จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และได้รับผลการประเมินตามมาตรฐานคุณภาพในชีวิตจริง

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศที่เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริง และเพื่อศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนเมื่อเรียนจบหลักสูตร โดยแบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1. ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการกำหนดหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และอิงมาตรฐานการสอนภาษาต่างประเทศ โดยแบ่งรายละเอียดในการศึกษาได้ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ
- 2) การศึกษาความคิดเห็นของผู้สอน และผู้เรียนเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ
- 3) การวิเคราะห์แนวทางในการกำหนดความสามารถในการเรียนภาษาต่างประเทศ (American Council for the Teaching of Foreign Languages – ACTFL Proficiency Guidelines)

ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำโครงร่างหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ เพื่อกำหนดรายละเอียดในโครงร่างหลักสูตรตามองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการสอน และการประเมินผล โดยเน้นหลักการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งที่มีความหมาย เผชิญสภาพจริง ปัญหาจริงในบริบทจริง และสร้างความรู้ความเข้าใจได้ด้วยตนเอง

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ เป็นการหาประสิทธิภาพของหลักสูตรก่อนนำหลักสูตรไปใช้จริง ได้แก่

- 1) การตรวจสอบโดย ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน
- 2) การพิจารณาโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กับหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ
- 3) การปรับปรุงหลักสูตรภาษาไทย

เบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ ครั้งที่ 1

4) การทดลองใช้หลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ

5) การปรับปรุงหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ ครั้งที่ 2

2. ระยะที่ 2 การศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนเมื่อเรียนจบหลักสูตร

กลุ่มเป้าหมาย

1. กลุ่มเป้าหมายในการรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ ได้แก่

1) ผู้สอนภาษาไทยให้แก่ชาวต่างประเทศของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐหรือเอกชนในประเทศไทย จำนวน 20 คน

2) ผู้เรียนชาวต่างประเทศที่เคยเรียนหรือกำลังเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐหรือเอกชน จำนวน 27 คน

2. กลุ่มเป้าหมายในการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ ได้แก่

1) ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและเนื้อหา จำนวน 1 คน

2) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ ได้แก่ ผู้บริหารหรือผู้ประสานงานหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ ผู้สอน ผู้เรียนชาวต่างประเทศ และเพื่อนของผู้เรียนที่เป็นคนไทยในสถาบันอุดมศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 19 คน

3) ผู้เรียนชาวต่างประเทศที่สมัครเรียนวิชาภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 5 คน

3. กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนเมื่อเรียนจบหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ ผู้เรียนชาวต่างประเทศที่สมัครเรียนวิชาภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ ของ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 7 คน ซึ่งเป็นผู้เรียนคนละกลุ่มกับการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย เครื่องมือดังต่อไปนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ และความต้องการของผู้เรียนชาวต่างประเทศ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และเนื้อหาของหลักสูตรที่อิงความสามารถในการเรียนภาษาต่างประเทศ ได้แก่

1) แบบสัมภาษณ์ผู้สอนภาษาไทยให้แก่ชาวต่างประเทศเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ

2) แบบสัมภาษณ์ผู้เรียนชาวต่างประเทศเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ

3) แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ

4) แบบบันทึกการวิเคราะห์ American Council for the Teaching of Foreign Languages – ACTFL Proficiency Guidelines

2. เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญและการพิจารณาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ ดังนี้

1) แบบประเมินโครงสร้างหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ

2) แบบบันทึกข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจพิจารณาโครงสร้างหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ

3) แบบบันทึกข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแผนการสอนหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ

4) แบบสอบถามผู้บริหารหรือผู้ประสานงานหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศที่มีต่อโครงสร้างหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ

5) แบบสอบถามผู้สอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศที่มีต่อโครงสร้างหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ

6) แบบสัมภาษณ์ผู้เรียนชาวต่างประเทศที่มีต่อโครงสร้างหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ

7) แบบสัมภาษณ์เพื่อนของผู้เรียนที่เป็นคนไทยที่มีต่อโครงสร้างหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของหลักสูตร และการศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนเมื่อเรียนจบหลักสูตร ได้แก่

- 1) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
- 2) แบบประเมินความสามารถในการฟัง
- 3) แบบประเมินความสามารถในการพูด
- 4) แบบประเมินความสามารถในการอ่าน
- 5) แบบประเมินความสามารถในการเขียน
- 6) แบบสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนหลักสูตร ภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ

7) แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ

8) แบบสัมภาษณ์ผู้เรียนเพื่อประเมินตนเองในการเรียนหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ

9) แบบสัมภาษณ์เพื่อนของผู้เรียนที่เป็นคนไทยเพื่อสะท้อนผลการเรียนรู้ของผู้เรียนชาวต่างประเทศที่เรียนหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ

10) แบบสัมภาษณ์ผู้เรียนเกี่ยวกับเจตคติในการเรียนหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการพัฒนาหลักสูตรและการศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนเมื่อเรียนจบหลักสูตรใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และหาค่าเฉลี่ยร้อยละ แล้วนำมาประมวลผลเรียบเรียง นำเสนอในรูปความเรียง และตารางประกอบความเรียง

สรุปผลและอภิปรายผล

1. การพัฒนาเอกสารหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศยึดหลักการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่เน้นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกปฏิบัติส่งเสริมให้คิดเป็น ทำเป็นและเน้นการแก้ปัญหาตามความถนัดความสนใจของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) ที่เชื่อว่า การเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning) จะเกิดขึ้นได้จากการปฏิบัติในสิ่งที่สอดคล้องกับชีวิตจริงและอยู่บนพื้นฐานความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้ความรู้ความคิดระดับสูง แล้วผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ หรือความหมายด้วยตนเอง (Hein, 1991; Herman, 1997) โดยหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ 1) ความสำคัญของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 4) มาตรฐานการเรียนรู้ 5) สาระการเรียนรู้ 6) ระยะเวลาเรียน 7) กิจกรรมการเรียนรู้ 8) สื่อการเรียนรู้ 9) การประเมินผล และกำหนดเกณฑ์การผ่านหลักสูตร คือ ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนเกินร้อยละ 80 และมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม

เอกสารประกอบหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศประกอบด้วย 1) คู่มือครูภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศประกอบด้วยคำชี้แจงสำหรับผู้สอน บทบาทของผู้สอน บทบาทของผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน การประเมินผล และความรู้เสริม 2) หนังสือเรียนภาษา

ไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศประกอบด้วยเนื้อหา 8 บท แต่ละบทประกอบด้วยทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และหลักภาษาไทย

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาประเมินโครงร่างของหลักสูตรว่ามีความเหมาะสมและความสอดคล้องอยู่ในระดับดีมาก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรพิจารณาเห็นว่าโครงร่างหลักสูตรมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ได้จริง และการทดลองใช้หลักสูตรพบว่าผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนร้อยละ 70.40 และมีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียนร้อยละ 75.80 ดังนั้น หลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศจึงมีประสิทธิภาพ 70.40/75.80

3. ผลการศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนเมื่อเรียนจบหลักสูตร

1) การทดสอบก่อนและหลังเรียน เมื่อนำหลักสูตรไปใช้กับผู้เรียน จำนวน 7 คน ปรากฏว่าผู้เรียนได้คะแนนเฉลี่ยรวมร้อยละ 1.60 ในการทดสอบก่อนเรียน และได้คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนร้อยละ 73.85 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนดไว้ คือ ร้อยละ 60 โดยผู้เรียนทุกคนมีเวลาเรียนเกินร้อยละ 80 ตามเกณฑ์การผ่านหลักสูตร ผู้เรียนมีความสนใจกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกชั้นเรียน เพราะผู้เรียนมีเป้าหมายในการเรียนที่ชัดเจน และเห็นว่ากิจกรรมการเรียนการสอนมีประโยชน์ต่อการฝึกฝนการใช้ภาษาไทยในสถานการณ์จริง โดยมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน และเพื่อนคนไทยอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ดังนั้นจึงเห็นได้จากผู้เรียนได้คะแนนรวมเฉลี่ยในการปฏิบัติด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนร้อยละ 72.14

2) การประเมินตนเองของผู้เรียน ผู้เรียนประเมินตนเองว่ามีความสามารถในการฟังและการพูดดีกว่าทักษะการอ่านและการเขียน สามารถฟังและพูดกับคนไทยโดยเข้าใจความหมายได้ในระดับดี สามารถอ่านข้อความสั้น ๆ ได้เข้าใจในระดับพอใช้ และสามารถเขียนข้อความสั้น ๆ ได้ในระดับน้อย

3) การประเมินโดยเพื่อนของผู้เรียนที่เป็นคนไทย เพื่อนของผู้เรียนที่เป็นคนไทยประเมินว่าผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยอยู่ในระดับดี มีทักษะการฟังและการพูดดีกว่าทักษะการอ่านและการเขียน โดยสามารถเข้าใจความหมายของคำศัพท์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี และใช้โครงสร้างของประโยคที่ไม่ซับซ้อนได้

4) การสะท้อนความรู้สึกของผู้เรียนที่มีต่อหลักสูตร ผู้เรียนคิดว่าหลักสูตรนี้ช่วยให้ตนสามารถติดต่อสื่อสารกับคนไทยได้ แม้ภาษาไทยจะเป็นภาษาที่ยาก แต่ก็มีคามภูมิใจที่สามารถฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาไทยได้ และเมื่อตนเดินทางกลับประเทศแล้วจะพยายามฝึกฝนการใช้ภาษาไทยกับคนไทยที่อยู่ที่นั่น และจะหาโอกาสมาเรียนภาษาไทยในระดับสูงต่อไปอีก

ข้อเสนอแนะ

1. การนำหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศที่เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริงไปใช้กับผู้เรียนชาวต่างประเทศนั้นควรคำนึงถึงความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากผู้เรียนมีความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ว่าจะเป็นด้านเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม และอายุ การศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้เรียนก่อนจัดหลักสูตรโดยการสัมภาษณ์จะช่วยให้ผู้บริหารหลักสูตร หรือผู้สอนสามารถจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของผู้เรียนได้เหมาะสมที่สุด

2. หลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศที่เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริงนี้เป็นการนำแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) และหลักการเรียนรู้ตามสภาพจริงมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย โดยผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง ฝึกการคิดขั้นสูง การแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง และเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ดังนั้นผู้สอนควรทำความเข้าใจแนวคิดในหลักการดังกล่าวก่อนนำหลักสูตรไปใช้

3. การกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศนี้เป็นการกำหนดจากความต้องการ และความสนใจของผู้เรียนชาวต่างประเทศในช่วงเวลาหนึ่ง ดังนั้นเมื่อผู้บริหารหลักสูตรหรือผู้สอนจะนำหลักสูตรไปใช้ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมายและความสนใจของผู้เรียนและความเปลี่ยนแปลงของสังคมเพราะธรรมชาติของภาษาที่มีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะในแง่ความหมายของคำและบริบทในการใช้ภาษาไทยในสถานการณ์จริง

4. หลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างประเทศที่เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริงเน้นให้ผู้สอนใช้ภาษาไทยในการสื่อสารกับผู้เรียนให้มากที่สุด หลีกเลี่ยงการใช้สัทอักษร (Phonetics) หรือการใช้อักษรโรมันแทนเสียง เนื่องจากผู้เรียนที่มีความหลากหลาย บางเชื้อชาติไม่มีความถนัดในการใช้ภาษาอังกฤษ ดังนั้นการใช้ภาษาอังกฤษอาจเพิ่มภาระในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนโดยไม่จำเป็น หรือถ้าจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อความหมายก็ใช้ให้น้อยที่สุด

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนและส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปีการศึกษา 2548 และทุนสนับสนุนการวิจัยจากมูลนิธิศาสตราจารย์หม่อมหลวงจิราวุธ-ศาสตราจารย์ท่านผู้หญิงพูนทรัพย์ นพวงศ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปี 2549

เอกสารอ้างอิง

นิรนาท กล้าคลั่ง. 2541. สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของโรงเรียนนานาชาติในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ประภาพรรณ เอี่ยมสุภชาติ. 2543. “การเรียนรู้ภาษาของเด็กประถมศึกษา.” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการสอน ภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 1-8. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ปรียา หิรัญประดิษฐ์. 2545. สถานภาพการเรียนและการสอนภาษาไทยให้แก่ชาวต่างประเทศในประเทศไทย. รายงานการวิจัย สาขาวิชาศิลปศาสตรมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

วิภาศรี จ้อยสูงเนิน. 2537. การแก้ไขการออกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยของนักเรียนระดับ 8 โรงเรียนนานาชาติ เชียงใหม่ โดยการแทนเสียงด้วยตัวอักษรอย่างมีระบบ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สมพงศ์ วิยศักดิ์พันธุ์. 2545. คู่มือการสอนภาษาไทยเบื้องต้นในบริบทไทยศึกษาสำหรับชาวต่างชาติ. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์ มิ่งเมือง.

อรุณี วิริยะจิตรา. 2532. การเรียนการสอนเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.

ฮันนุ ลี. 2532. การสร้างแบบเรียนการเขียนภาษาไทยสำหรับนักศึกษาเกาหลีในสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิต วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Brown, J.S., Collins, A., and Duguid, P. 1989. Situated Cognition and The Culture of Learning. Educational Researcher, (Jan.-Feb.), 32-42.

Hein, G.E. 1991. Constructivist Learning Theory. Retrieved May 8, 2006, from <http://www.exploratorium.edu/IFI/resources/constructivistlearning.html>.

Herman, J.L. 1997, May. Large-Scale Assessment in Support of School Reform : Lessons in the Search for Alternative measures. International Journal of Educational Research, 27 (5), 395-413.

- Marsh, Colin and Willis, George. 1995. Curriculum : Alternative Approaches Ongoing Issues. Upper Saddle Rive, N.J. : Merrill Prentice Hall.
- Sang Kyeom Hwang. 2004. Authentic Tasks in Second Language Learning. Retrieved March 4, from <http://tiger.coe.missouri.edu/~vlib/Sang's.html>.
- Shuell, T. J. 1988. The Role of the Student in Learning from Instruction. Contemporary Educational Psychology, 13, 276-295.